

O živote začíname rozmýšľať vo chvíli kedy sa nám zdá, že nás o niečo ukrátil. Nieкто má pocit, že musel veľmi ťažko pracovať, iný zas, že susedovi sa darí lepšie, druhému chýba láska, zdravie, majetok...

Rátame a porovnávame. Stravuje nás zavisť, nevraživosť, egoizmus. Láska a porozumenie zatiaľ na nás trpezlivo čakajú až vytrčieme z predstavy o ľahkom živote s množstvom peňazí. Mnohí zastierajú svoju neistotu ironickým úsmevom o idealistickej predstave lásky a porozumenia až do chvíle.....?až zistia, že si zdravie nekúpiaaž zistia, že stratili drahého človeka

ka a nemožno si ho kúpiť znovaaž zistia, že za ich životom nestoja hodnoty hodné pamiatkyaž

Život má svoje nemenné zákonitosti, nepredajné a neúprosne. Klameme sa, ak sa tvárimo, že nás sa netýkajú. Môžeme umierať rovnako opustení ako žobrák, ktorého sme dnes míňali na ulici, môžeme byť rovnako zúfalí ako človek, ktorý nás prosil o pomoc, môžeme byť rovnako zranení ako dieťa....

....jedinou záchranou je nestratiť pocit spolupatričnosti, nestratiť svoje hlboko skryté dobré JA. Netvárame sa, že nevidíme svojho

staručkého suseda a pomôžeme mu vytvorením životných podmienok pre dôstojnú starobu. Netvárame sa, že nevidíme ťažké podmienky mladej rodiny, ich detí a vytvorme dôstojné podmienky pre ich život. Netvárame sa, že nevidíme nekultúrne prostredie, v ktorom vyrastá naša mládež a vytvorme podmienky pre jej zdravý život, pre jej chuť ísť za svojimi snami.

Život možno rátať počtom prežitých rokov ale i počtom po sebe zachovaných hodnôt. Život je tak veľkorysý, že dá šancu každému z nás sa rozhodnúť. Alica Vojčíková

Strategické plánovanie

Podľa zákona č. 503/2001 Z.z. z 18.októbra 2001 o podpore regionálneho rozvoja obec /mesto/ na všestranný rozvoj svojho územia a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie „Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce“ a zabezpečuje jeho plnenie.

„Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce“ je strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje najmä:

analýzu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, stanovenie cieľov a prvorádých potrieb v oblasti rozvoja podnikateľského prostredia, rozvoja ľudských zdrojov na trhu práce, vytvárania rovnosti pracovných príležitostí pre mužov a ženy, rozvíjania cezhraničnej spolupráce v oblasti regionálneho rozvoja, podporovanie rozvoja cestovného ruchu, zlepšenie sociálnej a technickej infraštruktúry, podporovanie verejných prác, podporovanie rozvoja kultúry, kultúrnych činností a služieb vrátane rozvoja umeleckých činností, starostlivosti o kultúrne dedičstvo a obnovu pamiatkového fondu, rozvoja občianskej vybavenosti a rozvoja služieb, prijatia opatrení na ochranu a tvorbu životného prostredia a na obmedzenie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie, podporovanie efektívneho využívania prírodných zdrojov.

Dobrym strategickým plánovaním si môže samospráva vytvoriť vlastnú „cestovnú mapu“ rozvoja svojej obce či mesta a vytvoriť atmosféru spolupatričnosti a angažovanosti všetkých zložiek, ktoré sa na strategickom plánovaní podieľajú, včítane verejnosti.

Zákon určuje zodpovednosť za spracovanie strategického plánu ďalšieho rozvoja mesta na vedenie mesta, t.j. na primátora a poslancov mestského zastupiteľstva. Mesto Veľký Šariš strategický plán rozvoja mesta zatiaľ ešte nemá.

Proces spracovania kvalitného strategického plánu ďalšieho rozvoja mesta trvá 1 až 2 roky, pretože detailne rieši všetky oblasti života mesta. Každý progresívny rozvoj mesta by mal so sebou priniesť jeho hospodársky, ekonomický a sociálny rozvoj.

Spracovanie strategického plánu mesta, ktoré sa dá vypracovať profesionálnym inštitúciami stojí 1 – 1,5 mil. Sk. Väčšie mestá si to môžu v svojom rozpočte dovoliť. Obce a menšie mestá majú však problém, pretože ich miestny rozpočet nepostačuje na krytie týchto nákladov. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR preto vyšlo v ústrety vyhlásením grantového kola na získanie finančných prostriedkov pre spracovanie strategických plánov rozvoja miest a obcí. Aj mesto Veľký Šariš sa uchádza o podporu projektom, ktorý bol

podaný v novembri 2003, ale do dnešných dní nevieme, či tento projekt bude podporený.

Podmienkou pre získanie zdrojov EÚ na rozvoj podnikania, t.j. dotáciu pre väčšie podnikateľské projekty v danom meste, je možné získať len vtedy, ak mesto má takýto strategický plán svojho ďalšieho rozvoja. Vstupom našej krajiny do EÚ od 1. mája 2004, podporné finančné zdroje z fondov EÚ budú môcť čerpať len tí podnikatelia a na také zámery, ktoré korešpondujú so strategickými plánmi mesta a to len v tých mestách, kde sú takéto strategické plány pripravené a schválené. Zahraniční investori majú síce dvere pre podnikanie v našom regióne otvorené, ale aké budú ich požiadavky a podmienky, keď sa rozhodnú investovať svoje zdroje do podnikania?

Komunitná nadácia Veľký Šariš, ako partner v projekte, pomáha samospráve pripravovať pôdu na proces spracovania strategického plánu rozvoja mesta a aktualizáciu jeho územného plánu. Využíva noviny Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši na rozbiehanie verejnej diskusie a zisťovanie potrieb i požiadaviek verejnosti v rôznych oblastiach ich života. V prvom čísle novín sme sa venovali oblasti detských a športových parkov, ihrísk. Túto tému ešte neuzatvárame, ale očakávame ďalšie podnety, ktoré budú neoceniteľné pre samosprávu pri spracovávaní strategického plánu a úpravy územného plánu, pretože to budú konkrétne návrhy od verejnosti, ktoré by mali kopírovať prirodzenú potrebu.

V druhom čísle sa chceme venovať oblasti rozvoja bývania, zvyšovania jeho kvality a sociálnej oblasti.

K daným témam, ktoré v novinách Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši predstavujeme je možno diskutovať a prichádzať s iniciatívnymi návrhmi na verejné stretnutia, ktoré organizuje Komunitná nadácia Veľký Šariš.

Prvé stretnutie sa uskutočnilo v zasadačke MsÚ dňa 13. marca 2004. Za samosprávu sa stretnutia zúčastnil pán primátor mesta Ing. Róbert Oros a za miestne média Veľkošarišan pán šéfredaktor Mgr. Ján Rodák. Aj keď správyňa nadácie osobne a verejne pozvala všetkých poslancov MsZ na toto stretnutie na poslednom zasadnutí MsZ, stretnutia sa nezúčastnil žiaden poslanec. Napriek tomu cca 40 účastníkov stretnutia z radov verejnosti živo diskutovalo o zámeroch mesta postupne prepojiť cyklotrasou mesto Prešov s Veľkým Šarišom a o plánoch na detské ihriská. Viacerí využili prítomnosť pána primátora a zaujímali sa o ďalšie plány v oblasti budovania cestných obchvatov. Zaujímavé boli aj informácie o pláne vytvorenia priemyselného parku v našom mestečku a prvých zahraničných investoroch, ktorí prejavili záujem usadiť sa so svojou výrobnou činnosťou v tejto lokalite.

Štefánia Lenzová

zamyslen
zamyslenie

„Keď nevieme, kam chceme ísť, nepomôže nám ani to, že si kúpime automapu“.

Takto môžeme veľmi zjednodušenou charakterizovať princíp strategického plánovania ďalšieho rozvoja firmy alebo mesta.

K základnej orientácii postačuje nám odpovedať na tri otázky:

- Kde sme teraz?
- Kde sa chceme dostať?
- Ako sa tam dostaneme?

z obsahu:

Veľký Šariš a územný plán
Anketa „Co vás trápi...“
Fond Pivovaru Šariš Občianska voľba
Bývanie a sociálne otázky
Aktivity občanov v zdravotnej a sociálnej oblasti

Krik
Človek sa narodí a hneď kričí.
Nikto mu nerozumie, ale všetkých potešil.
Tu som! kričí človek, prišiel som žiť.
Narodil som sa u dobrých ľudí?
V slušnom storočí? Nevedú náhodou vojnu?
Je tu zrušené otroctvo?
Mám správnu farbu kože? Vhodný pôvod?
Smieť dýchať? Tak ďakujem.

Každá obec a mesto má mať podľa súčasných platných smerníc spracovaný územný plán a strategický sociálno-ekonomický plán svojho ďalšieho rozvoja. Tieto dokumenty sú piliermi každej samosprávy, ale súčasne sú to dokumenty, ktoré je potrebné operatívne dopĺňať a inovovať. O každej zmene, ktorá sa dotýka života obyvateľov prislušnej obce, či mesta je potrebné verejnou informovať a predkladať na diskusiu, pretože je to vec verejná. Cieľom každej dobrej samosprávy je vytvárať dobré podmienky pre kvalitný život svojich občanov. Preto je potrebný dialóg o veciach, ktoré sa plánujú v meste, či obci v rôznych oblastiach a priamo, či nepriamo sa dotýkajú života jeho obyvateľov. Mesto Veľký Šariš má spracovaný územný plán, ktorý jasne určuje pravidlá ďalšieho rozvoja mesta. Preto sme oslovili Ing. Arch. Zuzanu Maníkovú a Ing. Arch. Mikuláša Maníka, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe, aby tento dokument priblížili občanom Veľkého Šariša a Kanaša. Štefánia Lenzová

anketa
anketa
„Čo vás trápi?“
odpovede...
odpovede

...na otázku a pripomienky verejnosti z novín Dialóg 1/2004.

DIALOG

Rozvoj Veľkého Šariša bol za socializmu umelo zastavený, pretože bol chápaný ako územná rezervna pre Prešov. Bol len satelitom Prešova. Boli už aj vypracované projekty na zlikvidovanie starého centra obce a budovanie sídliska s panelovými obytnými domami. Preto bola v časti starého centra (v okolí kostola) stavebná uzáva. Vďaka tomu sa nám zachovala stará časť Veľkého Šariša v malebnej podobe, čo veľmi teší pamiatkárkov. Je škoda, že dnešní občania si tieto historické objekty málo vážia a často nevidia možnosť na ich využitie v súčasnosti. Postupne sme svedkami, ako tieto malé domčeky miznú, alebo dostavbou a prestavbou strácajú svoj charakter. Je to preto, že si ľudia nevedomujú ich hodnotu.

V tomto článku sa nebudeme zaoberať Kanašom, ktorý je súčasťou Veľkého Šariša, ale natoľko samostatnou, že má iné, špecifické problémy. **V čom vidíme ako spracovatelia územného plánu problémy Veľkého Šariša?** Veľkému Šarišu chýba centrum, ktoré by mu dodalo charakter mesta a zabezpečilo občiansku vybavenosť (kultúra, obchody, služby). Problémom je, že pomaly už nebude ani miesto na takéto centrum. Voľné plochy, ktoré ešte pri spracovaní územného plánu (1993-1996) boli, už sú rozparcelované a stoja na nich rodinné domy.

Centrum by malo slúžiť pre všetkých, preto sme sa snažili v našom návrhu jednak využiť voľné plochy starého prírodzeného centra (vároš), ale rozšíriť a prepojiť ho do nových obytných častí. Staré centrum – vároš už nie je atraktívne, stratilo svoju funkciu. Je tu síce Mestský úrad, kostol s farou, pošta, zdra-

žatá, aby sa tieto spoločnosti pričínili o ďalší rozvoj svojich sietí. Teda viac povinnosti pri zabezpečovaní sietí ostane na pleciach stavebníkov. **Veľký Šariš má veľkú skupinu obyvateľov nad 70 rokov, ktorí postupne budú viac, či menej potrebovať celodennú opateru. Plánuje mesto s výstavbou vlastného - mestského sociálneho zariadenia pre týchto občanov?** S výstavbou sociálneho zariadenia pre občanov, ktorí potrebujú celodennú opateru uvažujeme. Momentálne pre takýto sociálny dom aj s hospicom o kapacite cca 50 ľudí hľadáme vhodný pozemok.

V prvom čísle Dialógu o Veľkom Šariši a Kanaši vyjadrili niektorí občania nespokojnosť so službami v miestnej sieti obchodov a s požiadavkou zriadenia predajne AGROMILK. Ako chce mesto riešiť tieto problémy, ktoré ľuďom znepriemňujú život? V kompetencii mesta v tejto oblasti je povoľovať prevádzkový čas, t.j. otváracie hodiny. A ak sú priestory majetkom mesta, má možnosť formou prenájmu ich prideliť záujemcom. Ostatné záležitosti sú vecou kupujúceho a predávajúceho, je to vec ponuky a dopytu. Z týchto vyjadrení vyplýva, že v mnohých predajniach neplatí, že „náš zákazník náš pán ... Tu je na zákazníkoch, aby tým obchodníkom dali najavo s čím sú nespokojní a jednoducho tam nešli nakupovať.

To, že o predajňu MilkAgro je v našom meste záujem vieme už dávnejšie. Snažili sme sa o sprostredkovanie jednania medzi majiteľmi Kovsmolu a Milk-Agra, s.r.o., no spomínanej strany sa nedohodli a mesto nemá také priestory, o ktoré by MilkAgro, s.r.o. mal záujem. **Zdroje Európskej únie umožňujú mestám a obciam si doriešiť miestnu kanalizáciu a cesty. Plánuje samospráva mesta uchádzať sa o tieto zdroje v súvislosti s riešením problémom na ul. Tulčíckej vo Veľkom Šariši, prípadne obdobných záležitostí v Kanaši? Využije samospráva tieto možnosti aj na vybudovanie**

infraštruktúry pre nové lokality, kde sa podľa územného plánu uvažuje s ďalšou individuálnou bytovou výstavbou? Čo sa týka zdrojov EÚ podali sme projekty na rekonštrukciu všetkých 3 škôl na území mesta, t.j. ZŠ, starej školy a MŠ. V minulom týždni sme podali žiadosť na rekonštrukciu kultúrneho domu z priestorov kina a bývalého oddelenia kultúry. V júni by mal byť podaný projekt na čerpanie prostriedkov z Kohézneho fondu na riešenie odkanalizovania miestnej časti Kanaša. Ulica Tulčícka je štátnou cestou III. triedy a táto je momentálne pod správou Prešovského samosprávneho kraja. Nateraz nie je možné čerpať prostriedky na rekonštrukciu a výstavbu ciest pre obce so štatútom mesta. V krajinách EÚ táto problematika je vecou tých, ktorí chcú stavať s tým rozdielom oproti nám, že tam sa najprv zložia na siete, ich vybudovanie zabezpečí samospráva a až potom sa môžu budovať rodinné domy.

predseda komisie výstavby, územného plánovania a životného prostredia pri MsZ vo Veľkom Šariši Ing. Ján Kováč: **Ako bude vyzerat' konečná podoba Hlavnej ulice, konečná zástavka MHD vo Veľkom Šariši?** Rekonštrukcia Hlavnej ulice a konečnej zástavky MHD sa realizuje podľa projektu spracovaného Dopravoprojektom Bratislava. Investične túto akciu zabezpečuje Slovenská správa ciest – Cestný investičný útvár a výstavbu realizuje firma Cestné stavby, a.s. Košice. Stavba sa realizuje vo viacerých stavebných objektoch podľa finančných zdrojov. Podstatná časť tejto stavby je už zrealizovaná a teda blízka svojej konečnej podobe. Pre tento rok zostáva preinvestovať cca 5 mil. Sk a reálnym termínom ukončenia stavby ako celku je koniec júla 2004. **Ako sa budú môcť napojiť ob-**

čania na verejnú kanalizáciu v tejto oblasti? Možno konštatovať, že k dnešnému dňu je väčšina občanov v tejto oblasti napojená na verejnú kanalizáciu, resp. má vytvorené podmienky na bezproblémové napojenie sa na hlavnú uličnú vetvu. Technickým problémom zostáva napojenie asi 5 domov, ktoré z dôvodu ich výškového osadenia nie je možné pripojiť priamo na vetvu verejnej kanalizácie Hlavnej ulice. Aj tu však existujú technické riešenia, na ktorom sa chce samospráva podieľať za aktívneho prístupu dotknutých občanov. Touto cestou v záujme čím skoršieho vyriešenia tohto, výsostne technického problému navrhujeme stretnutie dotknutých občanov s členmi komisie výstavby, územného plánovania a životného prostredia pri MsZ.

Aké sú plány v riešení odpadových vôd / kanalizácie / v Kanaši? Ako sa bude riešiť presakovanie vody v mlynskom náhone a zabránenie ohrozenia majetku občanov, ktorí bývajú v jeho blízkosti budeme verejnou informovať v nasledujúcom čísle novin Dialóg. **predseda komisie pre ochranu verejného poriadku Peter Mathe:** **Problém pohybujúcich psov vo Veľkom Šariši a Kanaši je dostatok verejnou informovať v nasledujúcom čísle novin Dialóg.** **predseda komisie pre ochranu verejného poriadku Peter Mathe:** **Problém pohybujúcich psov vo Veľkom Šariši a Kanaši je dostatok verejnou informovať v nasledujúcom čísle novin Dialóg.**

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

šoférov obíšť Prešov). Trasa vedie centrálnou časťou mesta. Základnému komunikačnému systému mesta chýba kontinuita. Prepojenie starej časti mesta s novou je zabezpečené jediným premostením rieky Torusy. Bolo by potrebné opäť obnoviť zrušenú komunikáciu cez niekdajšie ČKD a zokruhovať komunikačný systém dobudovaním premostenia Torusy s využitím nepoužívanej vlečky do mlyna. V územnom pláne sme pôvodne uvažovali s rozšírením existujúceho vlečkového premostenia s prídubovaním cesty, ktorá by vytvárala mestský obchvat. **Vážnym problémom je existujúce smetisko, erózie pôdy, koryto rieky Torusy, archeologické náleziská a ich ochrana, ochrana prírody a pod. Je veľa vecí, ktoré treba riešiť a zlepšovať.** **Isteže sa nedá všetko naraz a postupuje sa podľa dôležitosti. Preto sa robí územný plán, aby ukázal potreby a plošné možnosti ich riešenia. To znamená, že si určíme potrebné a možné plochy na jednotlivé funkcie. Ale to potom treba rešpektovať.** **Využívame aj túto možnosť, aby sme poukázali na osobitnú tému, na ktorú by sme v komplexe otázok o územnom pláne mali myslieť a nemali by sme ju obchádzať.** **Osobitnými otázkami v územnom plánovaní je správa a údržba dát. To znamená, že zmeny v územno-technických podkladoch treba neustále, systematicky sledovať, zaznamenávať a dopĺňať. Túto prácu nemôže mesto zvládnuť bez potrebného personálneho a počítačového vybavenia, alebo by si tieto práce malo objednať.** **Odstárnia by sa tým neustála dilema – mesto nemá aktualizovaný územný plán, lebo územné plánovanie je drahé?! Určite je to drahé, ak treba neustále začínať odznova. Je na to potrebný štáb ľudí, ktorý zvyčajne nepozná skúmané územie, v najkratšom čase má zaznamenať všetky zmeny**

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

v území a zistiť aktuálny, súčasný stav. Nechtiac sa taktomôžu dopustiť mnohých povrchností a chýb. Spôsob, na ktorý chceme upozorniť, vytvára predpoklady na vyššiu kvalitu, operatívnosť a hlavne efektívnosť použitých peňazí. **Myslíme, že i tu môžeme hľadať uplatnenie zákona o prístupe k informáciám. O takto zaznamenaných zmenách by mohol byť občan neustále informovaný, boli by predmetom rokovania rôznych pracovných komisií a zastupiteľstva bez toho, aby tam vstúpil faktor skupinových, lobistických, či iných záujmov.** **Záverom hádam treba spomenúť zásadný fakt, že človek so všetkými svojimi potrebami, je iba jedným, aj keď dôležitým faktorom v území. Územné plánovanie má vytvoriť predpoklady na vyvážené spolužitie človeka a ostatnej prírody.** **Žijeme v zložitej dobe. Ekonomická situácia každého núti starať sa o seba a veci verejné zostávajú bokom. Vítame iniciatívu mimovládneho sektora, ktorá aktivizuje občanov zaujímať sa o spoločné problémy komunity.** **Výsledkom týchto rozhovorov by mal byť plán strategického rozvoja obce, ktorý potom po dopracovaní by sa mohol stať územným plánom Veľkého Šariša.** **Tento postup vytvára predpoklady, že medzi občanmi bude mnoho ľudí, ktorí budú informovaní o plánoch rozvoja a bude väčší predpoklad, že dohodnuté bude rešpektované a ak sa nájde lepšie riešenie, to bude so všeobecným súhlasom akceptované.** **Vedenie mesta je vystavované neustálym tlakom investorov a rôznym požiadavkám občanov. Mnohokrát musí rozhodnúť bez toho, aby malo oporu v územnom pláne a určite by pomohlo, keby tieto otázky boli s občanmi prerokované aspoň formou dialógu.**

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Bývanie je prvotnou a najdôležitejšou funkciou architektúry. Architektonické riešenie nových obytných súborov by malo byť ekonomicky výhodné, a pritom by nemalo strácať na vysokej kvalite, ale podporiť zdravý životný štýl a viesť k zodpovednému prístupu k životnému prostrediu. Vo svete neustále pribúdajú príklady obytných súborov pre nižšie a stredné vrstvy, ktoré svedčia o tom, že architektúra a životné prostredie môžu spolu priateľsky vychádzať a hľadajú sa nové riešenia, ktoré by sympatizovali s prírodným prostredím a zvyšovali jeho hodnotu. Bývanie sa stalo najdôležitejšou otázkou v histórii modernej architektúry v Európe i v celom západnom svete. Slovensko v uplynulých desaťročiach nezaznamenalo v tejto oblasti nijaký významný úspech a bytový problém sa stáva čoraz viac kritický. V súčasnosti je najmä vo väčších mestách akútny nedostatok bytov a existujúce byty sú neúmerne drahé. Cenovo dostupného bývania sa javí nedostupným pre stále viac mladých ľudí. Tento problém spôsobuje fakt, že sociálne bývanie sa týka aj produktívnych a perspektívnych mladých rodín s deťmi, pretože získať trvalé bývanie pre rodiny s nízkymi, resp. priemernými príjmami v súčasnej dobe na Slovensku nemožné. Z hľadiska príjmov Slovenska budú jednoducho tvoriť „klientov“, sociálneho bývania. Dnes sú to predovšetkým mladí ľudia, nezamestnaní, chorí a ľudia s nejakými asociálnymi vlastnosťami.

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

Veľký Šariš a územný plán územný

DIALOG

■ Nadácia združuje a rozdeľuje finančné prostriedky.

Komunitná nadácia Veľký Šariš získava finančné prostriedky a znovu ich rozdeľuje na podporu miestnych aktivít a realizáciu vlastných projektov. V roku 2003 Komunitná nadácia Veľký Šariš získala od viacerých darcov a vďaka úspešnosti spracovaných projektov finančnú podporu vo výške 2 535 254,- Sk.

Konkrétne Komunitnú nadáciu Veľký Šariš podporili: Nadácia otvorenej spoločnosti, Mestský úrad Veľký Šariš, Nadácia Ekopolis, Fond Kanady, Know How Fund, Karpatská nadácia, Nadácia Slovenska, Pivovar Šariš a.s. a individuálni darcovia: Ing. Štefan Hanigovský, Ing. Marta Liberková, Marta Vyrostecková, Margaret MacDonald Kanada a individuálni prispievatelia na detské ihrisko.

■ Z toho na realizáciu vlastných projektov získala nadácia: 1 157 444 Sk, z čoho 1,0 mil. Sk boli prostriedky na zvýšenie nadačného imania Komunitnej nadácie Veľký Šariš, ktoré sa nemôžu minúť, ale len zhodnocovať /úročit/, aby v nasledujúcich rokoch sa výnosy mohli použiť na podporovanie miestnych projektov. Taktiež príspevok od MsÚ bol použitý na zvýšenie nadačného imania, ktoré v súčasnom období je vo výške: 1 200 000,- Sk. ■ Od sponzorov, právnických a fyzických osôb získala nadácia: 680 407 Sk. Z príspevku Pivovaru Šariš a.s. bol účelovo podoporený ďalší rozvoj futbalového športu / 5

DIALOG

■ Rozvoj miestneho darcovstva

V prvom čísle novin *Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši sme priblížili obyvateľom nášho mestečka nový trend budovania miestneho darcovstva, ktorý sa postupne rozvíja už aj v našej krajine.*

Dnes Vám chceme predstaviť konkrétny príklad, ako môžu firmy, ale aj individuálni darcovia vytvárať účelové fondy pri Komunitnej nadácii Veľký Šariš darovaním 2% dane z príjmu.

Súčasne je to aj príklad, ako je možné pozitívne podporiť verejnoprospešné aktivity v regióne, kde firma sídli a teda môže prispieť k skvalitňovaniu života všetkých obyvateľov danej lokality.

Štefánia Lenzová

KRITÉRIÁ PODPORY PROJEKTOV Z PROGRAMU OBČIANSKA VOĽBA

a) projekt sa musí vzťahovať k mestu Veľký Šariš alebo Prešov a k ich blízkemu okoliu
b) projekt tvorivým spôsobom prispeje k zvýšeniu životnej úrovne obyvateľov, napr. v oblasti:
-zlepšenia životného prostredia,
-riešenia spoločenských problémov,
-skvalitnenia kultúrneho prostredia,
-rozvoja športových aktivít,
-skvalitnenia zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb,
-podpory rozvoja regiónu
c) príspevok nie je určený na úhradu prevádzkových nákladov žiadateľa

■ Termín uzávierky na podanie žiadosti je do 31. júla 2004 (rozhoduje dátum poštovej pečiatky).

■ Kto môže požiadať o príspevok: Príspevok bude poskytnutý výhradne slovenským právnickým osobám (s výnimkou politických strán).

■ Výška príspevku Celkové finančné prostriedky v programe Občianska voľba určené na prerozdelenie v roku 2004 sú vo výške 1.000.000,- slovenských korún. Maximálna výška príspevku na jeden projekt nie je limitovaná (resp. je obmedzená rozpočtom programu).

KRITÉRIÁ POSUDZOVANIA PROJEKTOV

■ **Cieľ projektu a prostriedky na jeho dosiahnutie**
-jasne formulovaná téma projektu, cieľ projektu a prostriedky na dosiahnutie cieľa
-súlad projektu so zameraním programu Občianska voľba Pivovaru Šariš
-upresnenie očakávaných výsledkov a metód ich hodnotenia

■ **Obsahové a formálne spracovanie**
-zrozumiteľnosť, prehľadnosť, výstižnosť
-logické zdôvodnenie cieľa projektu a prostriedkov stanovených na jeho dosiahnutie

Rozhovor s Drahomírou Jančovičovou, manažérkou firemnej komunikácie Pivovaru Šariš, a.s.

Vaša spoločnosť sa rozhodla spustiť sponzorský Program Občianska voľba. V čom je zmysel tejto aktivity?

Pivovar Šariš dlhodobo podporuje činnosť neziskových organizácií, ktoré sa snažia skvalitňovať život okolo nás. Našou snahou je rozvoj komunity v okolí pivovaru a podpora vybraných charitatívnych projektov. Program Občianska voľba však dáva tejto podpore jasný systém. Chceme, aby to bol projekt dlhodobý, transparentný. A najmä aby o projektoch rozhodovali ľudia z regiónu, ktorí v ňom žijú.

Kto môže požiadať o finančnú podporu z tohto programu?

Občianska voľba je určená v prvom rade práv-

-jasný realizačný plán s jednotlivými krokmi a časovým harmonogramom

■ **Finančná stránka**
-primeranosť, hospodárnosť, zdôvodniteľnosť a overiteľnosť rozpočtu
-primeranosť administratívnych nákladov k celkovým nákladom projektu
-doložitelná schopnosť organizácie dokončiť projekt po vyčerpaní príspevku z programu Občianska voľba, tzn. že projekt bude doložiteľne podporovaný z viacerých zdrojov

■ **Schopnosť realizácie**
-doterajšie skúsenosti a hospodárenie organizácie
-odborné predpoklady žiadateľa

POSTUP PRI PODÁVANÍ A POSUDZOVANÍ ŽIADOSTÍ O PRÍSPEVOK

■ žiadosť by mala byť podaná na príloženom formulári a s požadovanými prílohami (podrobnosti sú uvedené v návode na podanie žiadosti o príspevok),

■ žiadosti posielajte poštou do termínu uzávierky na adresu: Pivovar Šariš, a.s. – do rúk Mgr. Drahomíry Jančovičovej, Pivovarská 9, 082 21 Veľký Šariš,

■ žiadosti posudzuje tzv. Rada reprezentantov, zložená z predstaviteľov mesta Veľký Šariš a Prešov a ďalších významných organizácií a inštitúcií, ktoré posúdia význam a kvalitu zaslaných projektov a vyberú tie najlepšie,

■ tieto projekty budú predstavené verejnosti prostredníctvom denníka Prešovský Korzár a občania sami určia pomocou hlasovacích lístkov ktoré projekty sú najpotrebnejšie,

■ v poslednej fáze rozdelí Rada reprezentantov celú čiastku 1.000.000 slovenských korún projektom, ktoré určila verejnosť hlasovaním ako najpotrebnejšie.

Ďalšie informácie o programe Občianska voľba, ako aj poradenstvo pri príprave projektov Vám poskytne Mgr. Štefánia Lenzová, správkyňa Komunitnej nadácie Veľký Šariš. Komunitná nadácia Veľký Šariš má sídlo na Mestskom úrade Veľký Šariš, nám. sv. Jakuba 1, 082 21 Veľký Šariš, telefónne číslo 051/7762300.

nickým subjektom, ktoré pôsobia v treťom, neziskovom sektore. Tie predložia svoje projekty v oblasti spoločenských, kultúrnych, športových, vzdelávacích či ekologických aktivít, aj s požiadavkami na finančnú pomoc Pivovaru Šariš. Rada reprezentantov, ktorú tvoria zástupcovia Prešova a Veľkého Šariša, napríklad primátori obidvoch miest, zástupca Prešovského samosprávneho kraja, Prešovskej Univerzity, Daňového úradu, Inšpektorátu životného prostredia či Sociálnej poisťovne, vyberie v prvom kole Občianskej voľby najvýznamnejšie projekty. Tieto vybrané projekty potom zverejníme prostredníctvom regionálnych médií. Z nich si na záver občania budú môcť zvoliť hlasovaním tie projekty, ktoré budú považovať za najdôležitejšie a najprínosnejšie. A týmto projektom, ktoré vyberú samotní občania potom pivovar rozdelí celú čiastku.

O koľko peňazí v Občianskej voľbe tento rok pôjde?

Tento rok by Pivovar Šariš chcel prispieť sumou vo výške jedného milióna korún, ktoré sa budú deliť medzi jednotlivé projekty.

To je celkom pekná suma peňazí. Do kedy a kde sa môžu záujemcovia hlásiť?

Termín odovzdania projektov je do 31. júla 2004. Formuláre prihlášok, aj s návodom na jeho vyplnenie, získajú záujemcovia na recepcii Pivovaru Šariš (prípadne písomne na adrese Pivovar Šariš, a.s., Pivovarská 9, 082 21 Veľký Šariš), alebo v Komunitnej Nadácii Veľký Šariš, ktorá sídli na Mestskom úrade Veľký Šariš (Nám. Sv. Jakuba 1) u pani Štefánie Lenzovej. Po tomto termíne budeme jednotlivé projekty predstavovať verejnosti. Definitívne rozdelenie prostriedkov a vyhlásenie výsledkov prebehne v mesiaci december 2004.

Môžu získať záujemcovia informácie aj na internete?

Áno, formuláre a podrobnosti získate aj na www.saris.sk

DÔVODY VYLÚČENIA ŽIADOSTI

-žiadosť nebola kompletná,
-projektu chýbajú informácie potrebné na jeho vecné posúdenie.

NÁVOD NA PODANIE ŽIADOSTI O PRÍSPEVOK Z PROGRAMU OBČIANSKA VOĽBA

Žiadosť o príspevok by mala obsahovať:

■ vyplnený formulár
■ stručný popis projektu – niekoľko slov charakterizujúcich celý projekt
■ podrobný popis projektu
■ podrobný rozpočet projektu, vrátane zdrojov financovania projektu
■ doklady identifikujúce žiadateľa – napr. kópiu štatútu alebo stanov organizácie, pridelenie identifikačného čísla, kópiu výpisu z obchodného registra, resp. kópiu živnostenského listu, ...

■ čestné prehlásenie žiadateľa, že nedlí žiadne peniaze Daňovému úradu, mestu Veľký Šariš, Prešov a Pivovaru Šariš, a.s.

NÁVOD NA VYPLNENIE FORMULÁRA „ŽIADOSŤ O PRÍSPEVOK“

■ Vyplňte formulár žiadosti o príspevok a zostavte rozpočet projektu

Pri zostavovaní rozpočtu podrobne rozpište náklady do jednotlivých oddielov:

-v časti „osobné náklady“ uveďte platy jednotlivých pracovníkov projektu vrátane rozsahu úväzku a čiastky na sociálne a zdravotné poistenie,

Osobné konzultácie sú možné v nasledovných termínoch:
utorok 9.00 – 12.00
streda 14.00 – 17.00
piatok 9.00 – 12.00.

-v časti „materiálové náklady rozpište jednotlivé položky napr. kancelárske potreby, technické vybavenie, uveďte presnú špecifikáciu zariadenia a počet kusov),
-v časti „nemateriálové náklady“ rozpište položky ako nájomné, cestovné, poštovné, telefón, tlač materiálov, inzercia apod.

■ Vypracujte popis projektu podľa nasledujúceho návodu:

-stručne predstavte svoju organizáciu, jej ciele a úspechy, ktoré dosiahla v minulom období,
-charakterizujte predmet projektu,
-stanovte cieľ, ktorý chcete dosiahnuť, prostriedky na jeho dosiahnutie, a zdôvodnite, prečo ste si vybrali tento cieľ a tieto prostriedky,
-uveďte čo bude výsledkom projektu, uveďte odhadom počet osôb, na ktoré bude mať projekt dopad
-charakterizujte cieľovú skupinu, popíšte komu projekt prinesie osov, čo sa podľa vášho názoru realizáciou projektu zmení alebo zlepší,
-uveďte, kto bude projekt realizovať (meno, kvalifikácia, skúsenosti). V prípade, že v nákladoch počítate s úhradou miezd týchto pracovníkov, uveďte či sa jedná o hlavný alebo vedľajší príjem,
-vypracujte podrobný realizačný plán podľa jednotlivých mesiacov, stanovte rozpis činností, úloh a zodpovedné osoby za plnenie týchto úloh,
-navrhnite metódy hodnotenia projektu (ako budete zisťovať, že projekt naplnil očakávané výsledky),
-popíšte, ako plánujete zabezpečiť prípadné pokračovanie projektu po vyčerpaní príspevku z programu Občianska voľba Pivovaru Šariš,
-popíšte spôsob, ako budete verejnosť informovať o priebehu a výsledkoch projektu.

■ K originálu žiadosti o príspevok priložte kópiu štatútu alebo stanov organizácie a kópiu dokladu o pridelení IČO, kópiu výpisu z obchodného registra resp. kópiu živnostenského listu.

■ K originálu žiadosti o príspevok priložte ďalšie dokumenty, odporúčania a materiály vzťahujúce sa k projektu. Žiadosť o príspevok v obálke označenej „Občianska voľba Pivovaru Šariš“ zašlite alebo odovzdajte osobne do 31. júla 2004 na adresu: Pivovar Šariš, a.s. – do rúk Mgr. Drahomíry Jančovičovej, Pivovarská 9, 082 21 Veľký Šariš.

projektov / vo výške 400 000,- Sk, kolkárskeho športu vo výške 100 000,- Sk. Komunitná nadácia mohla vďaka podpore Pivovaru Šariš, a.s./15000,- Sk/ realizovať aj označenie sochárskych diel, ktoré vznikli počas I. Medzinárodného sochárskeho sympózia v roku 2002. Základná škola vo Veľkom Šariši bola podporená vo výške 100 000,- Sk a z 1% dane pracovníkov ZŠ a rodičov bol príspevok vo výške : 4 372,- Sk.

Z grantu Nadácie otvorenej spoločnosti boli podporené nasledujúce projekty: Materská škôlka vo Veľkom Šariši v hodnote 6 000,- Sk na drevnú hmotu pre detské ihrisko.

Záujmová aktivita pre deti a mládež v oblasti práce s drevom – zhotovovanie vtáčích búdok a krmidiel a ďalšie práce s drevom vo výške 16 983,90,- Sk.

Podpora projektu vydania CD nosiča rómskych piesní pre rómske etnikum vo výške 5 000,- Sk.

Podpora projektu aktivít „Centra zdravia“ vo výške 9 375,- Sk.

Projekt výstavky žiackych prác v mestskej galérii vo výške 2 000,- Sk.

Podpora aktivity obyvateľov na skrášlenie spoločných priestorov bytovky na sídlisku vo výške 2 461,20 Sk.

Projekt pre žiakov charakteru osobitnej školy na zavedenie mliečnych desiat vo výške 2881,90 Sk.

Podpora Lyžiarskeho oddielu Hron na rozvoj lyžiarskeho športu detí – na lano lyžiarskeho vleku vo výške: 19 250,- Sk.

O vlastných projektoch nadácie budeme informovať verejnosť v nasledujúcom čísle novin *Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši.*

DIALOG

■ Klub dôchodcov vo Veľkom Šariši

má mnohoročnú tradíciu. V roku 2002 sa viacerými stavebnými úpravami vylepšili jeho priestory, čo podporilo aj skvalitnenie činnosti Klubu dôchodcov, povedala nám jeho vedúca pani M. Kolesárová, ktorú sme požiadali o rozhovor. Kto sa môže stať členom KD?

Privítali by sme rozšírenie členstva v našom klube. Stačí, ak sa záujemca zapíše a oboznámi sa s našou náplňou. V tomto kalendárnom roku sme upustili od vyberania členského príspevku. V roku 2003 to bolo 30 Sk. Aký je počet členov v súčasnosti?

Máme približne 50 členov, z nich 20-ti sú zároveň aj členmi Asociácie postihnutých chronickými chorobami / APCHCH / V čom spočíva vaša činnosť? Viac ako 835 dôchodcov vo Veľkom Šariši je neinformovaných.

Riadime sa celoročným plánom, ktorý je síce zverejnený len na našej nástenke a jeden exemplár má p. Perecárová. Každý mesiac organizujeme spoločné podujatie, ale je tu priestor aj na individuálne posedenie, spoločenské hry, výlety do blízkeho aj vzdialenejšieho okolia. Spolupracujete aj s inými miestnymi organizáciami?

V priestoroch KD nachádzajú svoje uplatnenie: Únia žien – v pondelok a piatok od 18,00 hod. : Lumen – utorko od 19,00 do 20,00 hod. : Matka slovenská – štvrtok od 17,00 hod. Členovia KD majú vyhradené dni – streda, sobota, nedeľa od 16,00 hod. Práca s ľuďmi je vždy náročná a určite aj tu sa stretávajú rôzne záujmy. Ako sa vám darí to všetko zosúladiť?

Máte pravdu, je to náročné. Mám podpísanú hmotnú zodpovednosť. Nie vždy je jednoduché vyhovieť všetkým, aby každý bol spokojný. Na mnohé členky KD sa môžem spoliehať. Z roka na rok sa nám viac darí prinášať radosť a spokojnosť našim členom a to je moja najväčšia odmena. Viola Janošková

■ PRINCÍP SOLIDARITY

Základný princíp sociálnej psychológie a filozofie sa prezentuje aj v téze, že kultúra toho ktorého národa sa meria aj podľa toho, ako sa vie postarať o tých, ktorí pomoc najviac potrebujú.

Termín kultúra teda neznamená len duchovné hodnoty, alebo len umelecké či spoločenské kreácie, ale je to komplex materiálne – duchovných hodnôt, ktoré sa optimálne realizujú v živote tej ktorej spoločnosti.

Z histórie vieme, že existovali už pred našim letopočtom národy, ktoré si veľmi vážili starých ľudí. Boli to napr. Gréci, Japonci, Číňania, ale aj kmene Indiánov a mnohé iné spoločenstvá. Ale aj u nás bol dávnejšie starý človek váženou osobnosťou, u ktorého sme si ctíli jeho životné skúsenosti a schopnosť porozumieť i poradiť.

A ako je to teraz? Ako sme si ocenili tých, ktorí celý život pracovali a platili nemalé dane? „Prilepšili“ sme im o 1000 Sk na celý rok, t. j. - v

priemere o 80 Sk mesačne. Sú to peniaze na jeden minimálny nákup základných potravín. Je to z princípu ponížujúce a nesystémové riešenie základného problému súčasnej politiky, ktorá vytvorila a vytvára vrstvu chudobných z ľudí, ktorí vytvorili materiálne i duchovné hodnoty, ktoré užívajú alebo aj zneužívajú niektorí súčasníci v produktívnom veku. A čo ostatní? Mladé rodiny s minimálnym zárobkom, nie z vlastnej viny nezamestnaní, zdravotne postihnutí, či inak handicapovaní ľudia, ktorí trikrát musia zvažovať, čo si môžu dovoliť kúpiť na základné prežitie. A prečo sa nediferencujú aj poplatky za zdravotné služby a za lieky pre tých, ktorí to najviac potrebujú, Chýba nám princíp solidarity, bez ktorého nemôže dobre fungovať žiadne spoločenstvo. Ak v tej ktorej spoločnosti prebujnie ekonomický egoizmus, ak hromadenie materiálnych statkov sa povýši na to najdôležitejšie, ak sa povýši na úkor humanistického ctenia, vzniká podhubie pre kriminalitu a korupciu, znižuje sa fyzické a psychické zdravie

postihnutej časti spoločnosti.

Takto som chápala aj televízny príhovor pána Martina Bútoru. Ako sociológ, psychológ a mysliaci i cítiaci človek vie o čom hovorí. A jeho „princíp solidarity“ sa neobmedzuje len na „rodinné spoločenstvo“, t. j. nie len na ľudí, s ktorými žije v jednej krajine. Princíp solidarity chápe v širšom meradle, hovorí o tom, že pomáhať si majú všetci ľudia na tejto planéte. Pretože zdá sa, že to prosté, zrozumiteľné a najpotrebnejšie prikázanie: Miluj bližného ako seba samého akoby sa v súčasnosti celkom strácalo a nerešpektovalo.

Tretí sektor, ktorý zastrešuje aj Komunitnú nadáciu Veľký Šariš nemôže tieto problémy legislatívne riešiť, ale má právo, ba povinnosť poukazovať na chyby a nedostatky, ktoré sa týkajú demokratickej spoločnosti. Noviny Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši chcú viesť dialóg s občanmi aj na takejto úrovni, v záujme zlepšenia kvality života všetkých.

Emília Husárová

■ HOSPIC

Medzi sociálne služby, ktoré chýbajú v našom regióne, patrí zariadenie pre starých a najmä nevyliciteľne chorých ľudí – tzv. hospic.

Hospic je filozofia a organizačná štruktúra s programom starostlivosti o chronicky chorých v terminálnom štádiu. Dominuje tu komplexný prístup, pri ktorom nemôžeme oddeliť zdravotnícku, sociálnu, psychologickú a duchovnú zložku. Hospic sa špecializuje na chorých, u ktorých sa smrť zdá byť neodvratná a dosť blízka, u ktorých sa medicínske snahy odvrátili od aktívnej liečby a mali by sa skoncentrovať na úľavu obťažujúcich symptómov choroby, ako aj celostnú podporu chorých a ich rodín. Cieľom nie je vyliečenie ale liečenie. Snaží sa o odstránenie utrpenia s dôrazom na neustálu kontrolu bolesti.

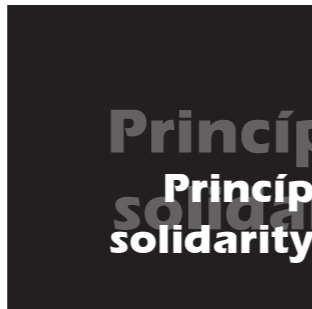
Slovo „HOSPICE“ pochádza z latinského slova „HOSPITUM“ znamenajúceho „hostinec“, ktoré tiež označovalo miesto útočiska pre unavených a chorých cestovateľov. V priebehu 60 – tých rokov 20. storočia vzniklo moderné hospicové hnutie založením St. Christopher's Hospice v Londýne. Tento hospic ako prvý využíval vo svojom programe moderné techniky zvládania bolesti pre umierajúcich pacientov. Hospic neodmieta pokroky v medicíne, naopak, s očakávaním ich víta a dáva im novú dimenziu humánnosti.

Hospic uprednostňuje kvalitu života v čo najviac možnej fyzickej, duševnej a psychickej pohode so sústredením sa na plné prežívanie života. Chorí sú motivovaní, aby zostali aktívni tak dlho, kým sú schopní zúčastňovať sa činnosti, ktoré obľubujú, učíť sa robiť niečo nové a zameriavať sa na zvýšenie kvality života.

Hospic zároveň poskytuje úľavu pre tých, ktorí sa starajú o svojich blízkych, a pritom zanedbávajú svoje vlastné potreby.

Hospic chorému garantuje:

-že bude v každej situácii plne rešpektovaná jeho ľudská dôstojnosť a hodnota

-že dodržiavaním jedného zo základných ľudských práv – práva na úľavu bolesti, nebude trpieť neznesiteľnými bolesťami

-že budú minimalizované nepríjemné a obťažujúce príznaky choroby – strach, depresia, nechutenstvo, slabosť, smútok, ...

-že v posledných chvíľach života nebude osamotený

-že bude poskytovaná psychická a duchovná podpora jeho rodine

Hospic, to nie je len miesto. 80 % hospicovej starostlivosti je poskytovaných priamo v domoch pacientov.

Hospicovú starostlivosť poskytujú tímy špeciálne školených profesionálov, dobrovoľníkov a členov rodiny, ktorí sú pacientovi k dispozícii 24 hodín denne.

Hospic sleduje všetky symptómy choroby so špeciálnym dôrazom na kontrolu pacientovej bolesti a nepohodlia. Zaoberá sa emocionálnym, sociálnym a duševným dopadom choroby na pacienta a pacientovu rodinu a priateľov. Hospic zároveň ponúka celú škálu smútočných a poradenských služieb pre rodiny pred a po pacientovej smrti.

Nároky na plochy a vybavenie hospicu:

-jednolôžková izba – min. 18 m², dvojlôžková izba – min. 10,5 m²/ 1 lôžko

-minimálne 50% izieb hospicu by mali tvoriť jednolôžkové izby, ktoré by mali byť priestorovo prispôsobené aj pre pobyt člena rodiny pacienta

-budova hospicu a jej exteriérové úpravy majú byť bezbariérové riešené, aby bol umožnený pohyb aj pre imobilných pacientov

-súčasťou hospicu sú spoločenské priestory, rehabilitačné oddelenie, kaplnka a miestnosť pre poslednú rozlúčku. Okolie hospicu by malo byť upravené tak, aby pacientovi umožňovalo čo najlepší kontakt s prírodou.

Hospicové zariadenie je možné kombinovať aj s klasickým domovom dôchodcov s celoročným pobytom, prípadne denným pobytom, podľa konkrétnych nárokov obyvateľov daného regiónu.

Monika Mudroňová

■ ZMENA SOCIÁLNYCH ZÁKONOV

Od nového roku začali platiť v sociálnej oblasti nové zákony o sociálnej pomoci. Tieto zákony su súčasťou reformy celého sociálneho systému na Slovensku. To, či sú pre občanov prínosom a či sú akceptovateľné pre všetkých ukáže bohužiaľ až čas. Chcel by som skôr informovať obyvateľov nášho mesta o zmenách, ktoré tento zákon prináša.

Na základe zmeny zákona dochádza k úplnej zmene vypočítavania soc. pomoci pre sociálne odkázaných občanov. Sú to občania, ktorí sú evidovaní na úrade práce soc. vecí a rodiny a nemajú nárok na podporu v nezamestnanosti, ktorú teraz vypláca sociálna poisťovňa, čo je tiež novinkou.

Občania, ktorí sú v hmotnej núdzi sú posudzovaní v niekoľkých kategóriách a to :

-bezdetný jednotlivec	1.450.-
-bezdetná dvojica	2.530.-
-jednotlivec s najviac štyrmi deťmi	2.160.-
-jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	3.160.-
-dvojica s najviac štyrmi deťmi	3.210.-
-dvojica s viac ako štyrmi deťmi	4.210.-

K tejto dávke sa pripočítava príspevok na bývanie pre jednotlivca 780 Sk a pre rodinu 1.330 Sk. Ďalej je to príspevok na zdravotnú starostlivosť vo výške 50 Sk na osobu staršiu ako 6 rokov, preto že deti do 6 rokov neplatia za ošetrovanie u lekára.

Ľudia v hmotnej núdzi majú možnosť získať k soc. dávke príplatky. Prvým je ochranný príspevok vo výške 1 000 Sk. Na ten majú napr. nárok občania, dôchodcovia s nízkym príjmom, chorí, ktorí sa starajú o chorého a ďalší. Druhým je príspevok na rekvalifikáciu, ak si občan zvyšuje kvalifikáciu. Tento príspevok je tiež 1 000 Sk. Tretím je aktívny príspevok. Na tento majú nárok občania, ktorí mesačne odpracujú v prospech obce, alebo inej organizácie 40 hodín mesačne. V marci je tento príspevok 1 000 Sk, od apríla má byť 1 500 Sk. Z dôvodu zvýšených nákladov dostáva aj organizácia, ktorá zamestnáva ľudí na aktívny príplatok finančné prostriedky až do výšky 820 Sk na pracovníka. Za tieto peniaze môže nakúpiť 3 veci a to:

-zaplatiť úrazové poistenie pre zamestnancov

-ochranné pomôcky

-mzdu pracovníka, ktorý im bude prideľovať prácu.

Zmenilo sa aj vyplácanie rodinných prídavkov. Teraz ich už vypláca len Obvodný úrad, odbor sociálnych vecí a rodiny. Zmenila sa aj výška rodinných prídavkov, je jednotná a to 500 Sk. Rodičia, ktorí pracujú si môžu uplatniť u zamestnávateľa daňový bonus vo výške 400 Sk na každé dieťa. Vypočítavanie soc. dávky sa tak zjednodušilo a každý si môže veľmi rýchlo vypočítať svoj nárok. Horšie je to však z pohľadu výšky soc. dávky, ktorá je oproti roku 2003 nižšia zhruba o 50 %. Z nároku na rodinné prídavky napr. vypadla skupina občanov vo veku od 16 do 25 rokov, ktorí sa nepripravujú na ďalšie zamestnanie dochádzkou do školy. Títo ľudia sú posudzovaní spolu s rodinou a dá sa povedať, že nemajú žiadny samostatný príjem. Tieto rodiny majú zníženú soc. dávku o 60% a aj viac!

V tomto roku sa zvýšil príspevok pri narodení dieťaťa na 4 000 Sk, zmenili sa aj dávky v nezamestnanosti aj nemocenské dávky, ktoré teraz vypláca zamestnávateľ. Tejtó oblasti sa však budeme venovať nabadúce.

Celá zmena soc. systému má mať za následok väčšiu aktiváciu nezamestnaných. Bohužiaľ, ak je v našom regióne viac ako 20-percentná nezamestnanosť a na Slovensku je skoro 500.000 nezamestnaných je nemožné aktivizovať všetkých. A vychádzať z predpokladu, že všetci nazamestnaní nechcú pracovať by asi nebolo správne. Možno sa to tak javí z Bratislavy, ale na východnom Slovensku je realita iná.

Ladislav Babuščák

■ ZÁKON O SOCIÁLNEJ POMOČI A JEHO UPLATŇOVANIE VO VEĽKOM ŠARIŠI A KANAŠI

Dňa 1.3.2003 bolo prejednané a schválené na zasadnutí Mestského zastupiteľstva vo Veľkom Šariši všeobecne záväzné nariadenie č. 30/2003 o spôsobe určenia úhrady, výšky úhrady a spôsobe platenia za opatrovateľskú službu.

Ing. Katarína Čurná, vedúca ekonomického úseku MsÚ a zapisovateľka sociálnej komisie p. Macková odpovedali na nasledujúce otázky:

Koľkým občanom V. Šariša a Kanaša sa poskytuje opatrovateľská služba?

V r. 2003 – 15 /z toho 2 v Kanaši/, v r. 2004 – 17. Máme aj ďalšie žiadosti, ale musíme požiadať o ďalšie finančné krytie, zo strany štátu.

Koľko opatrovateľiek pôsobi vo V. Šariši a Kanaši?

Na tejto službe sa podieľa 13 opatrovateľiek.

Podľa posledného sčítania obyvateľov v r. 2001 na území V. Šariša a Kanaša žilo 835 dôchodcov, dnes je to už vyšší počet. Koľko korún bolo čerpaných na sociálnu pomoc dôchodcom v r. 2003 a aký je plán pre rok 2004,

V r. 2003 – 56 366 Sk pre Klub dôchodcov, 66 867 Sk na stravné lístky, stretnutie s jubilantom nad 65 r., balíček 100 Sk pre dôchodcov nad 70 r., „Štedrá večera“, spolu 123 233 Sk. V r. 2004 – 60 000 Sk pre Klub dôchodcov, 76 000 Sk na vyššie uvedené náklady, spolu 136 000 Sk.

Koľkým dôchodcom sa prispieva na obed?

Príspevok 10 Sk na obed v jednotlivých mesiacoch minulého roka priemerne pre 13 až 23 dôchodcov. Väčšina sa stravuje v DKD. 14 dôchodcom zabezpečuje MsÚ donášku obedov domov a to zdarma.

V iných mestách za túto službu sa platí, za každý obed 7 Sk.

Aká suma bola v r. 2003 a je plánovaná na r. 2004 na pomoc jednotlivcom v mimoriadnej núdzi?

V r.2003 plán – 600 Sk, skutočnosť – 11 504 Sk. V r. 2004 plán – 10 000 Sk.

Zákon pripúšťa jednorazovú finančnú pomoc za určitých podmienok. Bola využitá táto možnosť?

Pod hlavičkou starostlivosť o rodinu s deťmi bolo vyplatených 6000 Sk. Dôvody: úmrtie otca, príspevok do tábora CVČ, ošatenie formou osobitého príjemcu.

Pre dôchodcov bola poskytnutá pomoc vo výške 8000,-Sk a naturálie v podobe 5 m³ dreva s dovozom.

Žiadosti posudzuje sociálna komisia, prídela schvaľuje MsZ. Podľa všeobecne záväzného nariadenia č. 30/2003 čl. II bod 4 a 5 sociálna a bytová komisia určí rozsah opatrovateľskej služby na základe odporúčania vyšetrujúceho lekára.

Viola Janošková

■ Centrum zdravia vo Veľkom Šariši

započalo svoju činnosť 7.mája 2002. Prednáškami a osvetovou medicínskou prácou pod vedením MUDr. Renáty Kačalovej prispieva k presadzovaniu zdravého spôsobu života v rodinách a tiež k prevencii civilizizačných onkologických, alergických, kardiovaskulárnych onemocnění. Besedy sa konajú v štvrtok dopoludnia o 10,00 hod. v budove starej školy na Nám. sv. Jakuba.

Ďalšie aktivity budú zamerané na propagáciu MATERSTVA a návratu k tradičným rodinným hodnotám. Pomoc ženám, ktoré sa rozhodli nepodstúpiť interrupciu, bezplatné poradne pre matky v núdzi, slobodné mamičky, osamelých otcov.

■ Klub dôchodcov v Kanaši

Priestory starej školy v Kanaši využívajú nielen mladí, ale aj starší. Majú svoj Klub dôchodcov, ktorý pozostáva z deviatich členov. Aj stretnutia nebývajú každodenné, ale záleží to od sviatkov členov, nejakej spoločenskej príležitosti. Členovia KD sa starajú o záhradku pred budovou starej školy.

Cez projekt, ktorý podporila Komunitná nadácia Veľký Šariš si vylepšili vybavenie kuchynky a skrášlenie spoločenskej miestnosti so záclonkami a obrusmi.

Spoločné chvíle strávené v ich Klube dôchodcov nech im prinesú veľa dobrých myšlienok a pohody.

A. Šimková, Kanaš

Podľa zákona č.195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci § 18, odsek 5b, obec zriaďuje Klub dôchodcov. Podľa §35 v Klube dôchodcov sa utvárajú podmienky na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej aktivity a psychickej aktivity občana, ktorý je poberateľom starobného dôchodku, alebo občana s nepriaznivým zdravotným stavom.

DIALOG

Ľudská ruka je mapa, ktorú kreslí život.

DIALOG

Zmeny v zákonoch sociálnej oblasti.

Základným ZRÁVOTNEJ STAROSTLIVOSTI je zákon č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a zákon č. 98/1995 Z.z. o Liečebnom poriadku v znení neskorších predpisov. V uolynulom roku boli v zdravotníctve zavedené poplatky pri návšteve lekára (20.-Sk), pri pobyte v nemocnici (50.-Sk/deň), pri preberaní si liekov na recept (20.-Sk) a pri transporte sanitkou. Občania s preukázaným TzP, resp. TZP/S so sprievodom /pri preberaní si liekov na recept poplatok neplatia. Dispenzarizovaní pacienti / pravidelne chodiaci na kontrolu: diabetici, reumatici, onkologickí pacienti a iní / platia na ambulanciu poplatok iba pri prvej návšteve. Ale aj títo pacienti sú povinní poplatok zaplatiť ak ide o návštevu lekára vo vzťahu k novému ochoreniu.

Zákon o **SOCIALNOM ZABEZPEČENÍ** z roku 1998 bol v r. 2003 nahradený zákonom č. 461/2001 Z.z. o **SOCIÁLNOH POISTENÍ**, s účinnosťou od 1.1.2004. Nový zákon nahrádza systém sociálneho zabezpečenia novým systémom sociálneho poistenia, založený na poistnom princípe. Právne upravuje vznik nároku na dôchodok, podmienky tohto nároku, spôsob jeho vyplácania a stanovuje invalidný dôchodok. Podľa zákona má poistenec nárok na invalidný dôchodok ak pre dlhodobu nepriaznivú zdravotnú stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Posudkový lekár sociálneho poistenia určí pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentuálnom vyjadrení, od ktorého závisí aj suma invalidného dôchodku. Zásadnou zmenou je skutočnosť, že zákon už nerozlišuje medzi úplnou a čiastočnou invaliditou. Ak poistenec má viacero zdravotných ťažkostí, ich percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať

činnosť sa nesčítavajú.

Začiatkom roka poslanci NR schválili novelu zákona o sociálnej pomoci – po zmenách zákona o **SOCIÁLNEJ POMOCI** č. 195/1998 Z.z. v znení neskorších predpisov platia od 1. 2. 2004. Nanovo upravuje výšku a kritéria nároku na niektoré kompenzačné príspevky. Tieto sú pre postihnutých občanov na kompenzáciu zvýšených výdavkov, ktoré súvisia s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, obuvi, bytového zariadenia, na pohonné hmoty ak je vlastníkom auta a diéty. Príspevky sa poskytujú občanom, ktorí sú odkázaní na používanie vozíka, protézy, ortézy alebo majú niektorý z chronických stavov napr. ťažku obrnu. Príspevok na diétu je prepočítaný podľa nákladnosti diét pri jednotlivých chorobách. Peňažný príspevok na diétu sa poskytuje ak príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím nepresahuje dvojnásobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu to znamená 4 210 Sk x 2 = 8420 Sk. Súčasní poberatelia príspevku budú prehodnotení automaticky a o príspevok nemusia žiadať. Noví žiadatelia podávajú písomnú žiadosť na formulári, ktorý poskytuje okresný úrad – odbor sociálnych vecí. Posudkový tím lekárov prehodnotí zdravotný stav a splnenie ostatných podmienok. Úrad dá písomné vyrozumienie. Držiteľ preukazu s ťažkým zdravotným postihnutím má:

1. v železničnej doprave – zľavu na cestovnom
 2. v MHD – cestovanie bezplatne
 3. v pravidelnej autobusovej doprave – zľavu na cestovnom
- Peňažné príspevky:**
- § 56 Na hygienu a šatstvo 300 Sk
 - Na prevádzku motor.vozidla – pohonné hmoty 700 Sk
 - § 64 Na diétu pre choroby a poruchy
 - 1.skup./napr.fenolketonúria 1000 Sk
 - 2.skup./napr. cukrovka/ 500 Sk
 - 3. skup. /napr. poškod. obličky/ 300 Sk

- § 48 Na osobnú asistenciu /TZP od 6 do 65 rokov veku/ 55 Sk/hod.
- § 62 Na prepravu TZP /odkázany na ind. prepravu vlast. vozidlom alebo taxíkom – závisí od nákladov/ max. do 2 500 Sk
- § 63 Na úpravu bytu, rodinného domu max. 200 000 Sk
- garáže 50 000 Sk
- § 64 a) Za opatrovanie – jednej ťažko zdr. postih. osoby 6000 Sk
- dvoch alebo viacerých TZP osôb 8000 Sk

Od 1. 1. 2004 platí zákon o **POMOCI V HMOTNEJ NÚDZI** č. 599/2003, na základe ktorého môže občan v hmotnej núdzi získať dávku napr.

- a) ochranný príspevok – 1000 Sk /od 15. 4. 2004 má byť 1 500 Sk/
- b) príspevok na bývanie – 780 Sk alebo 1330 Sk podľa počtu osôb
- c) na zdravotnú starostlivosť –50 Sk
- d) jednorázovú dávku na mimo-riadne výdaje /domácnosť, ošatenie, liečenie/ do výšky prekúzaných skutočných nákladov najviac však do výšky 3-násobku životného minima – čiže do 12 630 Sk.

Predpokladom získania uvedených príspevkov je stav hmotnej núdze, čo zákon definuje ako stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú nedosahuje životné minimum.

Sumy životného minima sú stanovené v súčasnosti zákonom o **ŽIVOTNOM MINIME** č. 601/2003 takto:

- a) 4 210 Sk mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu
 - b) 2 940 Sk mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu
 - c) 1 910 Sk mesačne, ak ide
1. o zaopatrené neploleté dieťa
 2. o nezaopatrené dieťa.

Ak príjmy žiadateľa presahujú tieto sumy, nárok na príspevok nevznikne.

Viola Janošková

Výsledky zlosovania anketových lístkov a prispievateľov do rubriky :

ANKETA – ČO VÁS TRÁPÍ?

Knihu získali:

- 1/ A. Diťtrichová,
- ul. Hlavná, Veľký Šariš
- 2/ Bibiana Olejňáková,
- ul. M.R.Štefánika,
- Veľký Šariš
- 3/ Petra Valenčíňová,
- ul. A. Hlinku, Veľký Šariš

anketový lístok

■ **Potrebuje Veľký Šariš** mestské sociálne zariadenie s hospicom pre starých občanov?
Áno NIE

■ **Potrebuje Veľký Šariš** mestské rehabilitačné centrum?
Áno NIE

Vaše iné návrhy
v soc.oblasti:

Materiálnu pomoc pri výstavbe detského ihriska a parku vo Veľkom Šariši prislúbili nasledujúce firmy:
Dakujeme.

GOHR s.r.o.
prevádzka Veľký Šariš, Železničná 9, 082 21 Veľký Šariš, 0905 360 493, www.gohr.sk, gohr@slova-net.sk, – poskytnutie kotviacich kovových prvkov

JMJ
Železničná 9 Veľký Šariš, 051/777 33 985, www.jmj.sk – poskytnutie betónovej zmesi v hodnote 10 000 Sk.

GLP betón s.r.o.
Železničná 9, 082 21 Veľký Šariš – poskytnutie zámkovej dlažby a obrubníkov

názor občana

■ **František Sotoláš, M.R. Štefánika 24, V.Šariš**
Žijete vo Veľkom Šariši už 41 rokov. Niektorí rodení Šarišania zbytočne zdôrazňujú pri riešení otázok života v meste svoje domovské právo podľa rodiska. Ako pocítujete tento rozpor Šarišania a prisťahovalci?

Nemal som s tým problém na pracovisku a ani tu. Pri mojej práci vo Zväze protifašistických bojovníkov a vo výbere pre občianske záležitosti sme sa vždy chápalí. Nezáleží len na tom, kde sa človek narodil, ale kde žije a kde sa cíti ako doma. Nikdy som nevnímal a ani nevnímam žiaden rozpor v tom, že som sa narodil v Čechách. V našom meste máme všetci rovnaké práva a povinnosti.

Ako vnímate a hodnotíte vznik novín Dialóg o Veľkom Šariši a Kanaši?

Je určite prínosom, je prekvapením nie len obsahom, ale aj počtom výtlačkov. Je prirodzeným zdravým konkurentom už vychádzajúcich novín Veľkošarišan, ktoré by to mali tiež takto vnímať. V novinách Dialóg našli svoje prirodzené miesto aj obyvatelia Kanaša.

Každé noviny chcú zaujať, bojujú o čitateľa, nemali by ho sklamať, ale inšpirovať. Noviny majú sprostredkovať rôzne názory na danú tému, ale nevyslovovať sudy, ak nemajú dôkazy len dohady.

Viola Janošková

ďakujeme

Druhé číslo Dialóg o Šariši a Kanaši vychádza vďaka finančnej podpore TRUST PROGRAMU konzorcia Nadácie otvorenej spoločnosti, Vzdelávacej nadácie Jána Husa a Nadácie pre deti Slovenska a Pivovaru Šariš a.s. Naša vďaka patrí všetkým prispievateľom a dobrovoľným spolupracovníkom, ktorí prispeli svojimi príspevkami a názormi k tvorbe druhého čísla novin.

Vydala: Komunitná nadácia Veľký Šariš, Nám. sv. Jakuba č.1, 082 21 Veľký Šariš, tel.: 051/7762300, Fax: 051/7762480, e-mail: komunitna@nextra.sk http://home.nextra.sk/komunit

Zodpovedná: Mgr. Štefánia Lenzová, správkynia nadácie, grafická

úprava a zalomenie: Mgr. art. Ivana Mihoková-Grido, tlač: vydavateľstvo ROKUS, náklad 1200 ks

Do čísla 2/2004 prispeli: Ladislav Babuščák, Mgr. Lubica Horánska, Mgr. Emilia Husárová, Mgr. Viola Janošková, Ing. Ján Kováč, Mgr. Štefánia Lenzová, Ing. arch. Zuzana Maniková, Ing. arch. Mikuláš Maník, Peter Mathé, Ing. arch. Monika Mudroňová, Ing. Róbert Oros, Ing. arch. Anna Palfiová, Anna Šimková, PhDr. Alica Vojčíková, Anna Vráblová. Vydavateľ novin upozorňuje, že sa nemusia stotožňovať s niektorými názormi, ktoré uverejní, ale jej zámerom je vytvárať priestor pre ich vyjadrenie.